

Staat van de Kinderopvang

In de afgelopen maanden hebben wij meerdere peilingen onder ouders uitgevoerd. In mei presenteerden we de [Staat van Gezinnen 2025](#), waaraan 8.729 ouders deelnamen. Daarnaast is in oktober met Stem van Ouders een aanvullende peiling over kinderopvang en verlof gehouden, met 6.790 respondenten. Voor de verkiezingen is bovendien een gezamenlijke kieswijzer met Ouders & Onderwijs ontwikkeld, waarbij 15.321 ouders op basis van 20 stellingen een stemadvies ontvingen. In deze speciale editie van de Staat brengen wij op basis van deze uitkomsten in kaart wat ouders belangrijk vinden als het om kinderopvang en verlof gaat.

Staat van Gezinnen 2025; Kinderopvang

Van 17 februari tot 17 maart 2025 hebben we de vierde peiling 'Staat van Gezinnen' gedaan in samenwerking met het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang en Wij media. Uit de ruim 57.000 antwoorden in de Staat van Gezinnen 2025 blijkt dat kinderopvang één van de meest dominante thema's is waar ouders zich zorgen over maken. Het speelt in op financiële keuzes, werk-privébalans, mentale belasting én toekomstplanning. Ouders koppelen hun ervaringen rond kinderopvang vaak direct aan andere thema's zoals woningmarkt, inkomensbeleid en kwaliteit.

Ouders geven aan dat ze zich in het algemeen het meeste zorgen maken over:

1. Oorlog, internationale spanningen en veiligheid 49%
2. Sociale Media en online risico's 48%
3. Balans tussen werk, gezin en zorgtaken 45%
4. Veiligheid (op school, straat, online, verkeer) 39%
5. Kinderopvang (betaalbaarheid en toegankelijkheid) 38%

In 2024 kwam kinderopvang niet in de top 5 voor. 55% van de ouders in 2025 vindt dat kinderopvang als voorziening verbetering nodig heeft. In 2024 was dit nog 46%. De zorgen rondom kinderopvang vallen uiteen in vijf onderwerpen:

1. Betaalbaarheid

Dit is veruit het meest genoemde knelpunt. Ouders ervaren de kosten van kinderopvang als zeer hoog en vaak onevenredig ten opzichte van inkomen en toeslagen.

- Veelvoorkomend sentiment: “Werken loont niet” doordat een extra dag werken vrijwel volledig wordt opgeslokt door opvangkosten.
- Vooral gezinnen die net boven de toeslaggrens zitten, vallen financieel tussen wal en schip. Ze voelen zich ‘gestraft’.
- Ouders geven aan dat de kinderopvang de grootste maandlast is naast de hypotheek. Ouders spreken over bedragen van €100 per dag of €1500–3500 per maand; dat zet druk op het gezinsbudget.
- De hoge opvangkosten beïnvloeden keuzes over:
 - Wel/niet meer uren werken.
 - Uitstellen of beperken van kinderwens of het aantal kinderen.
 - Carrièremogelijkheden van met name moeders.

“Een tweede kind is financieel bijna onmogelijk door de opvangrekening.”

2. Toeslagen

Ouders spreken zich negatief uit over het toeslagensysteem en ervaren het als drempel om te gaan werken of meer te gaan werken..

- Het stelsel is complex. Zelfs wetenschappelijk opgeleiden ouders geven aan het niet te begrijpen.
- Ouders vrezen het verkeerd te doen en dan een hoge terugvordering te krijgen.
- Het loont niet om meer te gaan werken door de inkomensafhankelijke bijdrage.
- De toeslagenaffaire heeft grote effecten op het vertrouwen in het stelsel en in de overheid.

‘Stel je doet het fout en je krijgt een terugvordering van 20.000 euro op de mat. Dat kunnen wij niet betalen.

Dan kom je in de ellende en dan komen ze ook nog je kinderen weghalen. Dan liever niet werken.’

3. Beschikbaarheid & Toegankelijkheid

Een tweede grote bron van ontevredenheid is het gebrek aan plekken in zowel reguliere dagopvang (KDV) als buitenschoolse opvang (BSO).

- Lange wachtlijsten. Hierbij valt het op dat ouders spreken van wachtlijsten vanaf het moment dat ze zwanger zijn. Ze spreken niet over de feitelijke wachttijd, vanaf het moment dat ze de plek ook daadwerkelijk nodig hebben. Het sentiment is dat je vanaf de dag van inschrijving aan het wachten bent en dit zorgt voor stress bij ouders, omdat het direct invloed heeft op je bestaanszekerheid.
- Gebrek aan flexibiliteit:
 - Onmogelijkheid tot halve dagen of flexibele tijden.
 - Weinig aanbod in de vroege ochtend, laat in de avond of in weekenden.

- In sommige regio's is helemaal geen aanbod dichtbij huis, waardoor ouders ver moeten reizen of informele (nood)opvang (familie, oppas) moeten organiseren.
- Ouders geven aan dat noodopvang ontbreekt.
- Ouders in cruciale beroepen ervaren dat hun roosters vaak niet matchen met de openingstijden van de opvang.

3. Kwaliteit van de Kinderopvang

Hoewel minder massaal genoemd dan prijs en beschikbaarheid, maakt een aanzienlijke groep ouders zich zorgen over de kwaliteit. Ze benoemen:

- Hoge werkdruk en personeelstekorten. Ze zien veel wisselende gezichten op de groep.
- Minder individuele aandacht voor kinderen.
- Beperkt pedagogisch aanbod of weinig ontwikkelingsgerichte activiteiten.
- Onvoldoende aansluiting tussen onderwijs en BSO.
- Ouders willen meer waar voor hun geld. De kwaliteit moet minimaal op orde zijn als de prijzen zo hoog blijven.
- Incidenteel geven ouders aan dat ze hun kind liever thuis houden vanwege teleurstellende ervaringen.

4. Impact op Werk-Privé Balans

Kinderopvang is sterk verweven met de bredere balans tussen werk, gezin en zorgtaken.

- Onbetaalbare of onbeschikbare opvang dwingt ouders om:
 - Minder te werken.
 - Complexe roosterpuzzels te maken met partners/familie.
 - Loopbaanmogelijkheden op te geven, vooral voor vrouwen.
- Beperkingen in opvangcapaciteit en kosten zorgen voor stress, vermoeidheid en minder tijd voor het gezin.
- Ouders geven aan het gevoel te hebben 'alleen maar te werken om de opvang te betalen'.
- Ook geven ouders aan dat werkgevers niet open staan of niet meedenken in mogelijke oplossingen. Ze zouden het graag vaker willen hebben over hun werk, gezin en zorgtaken met hun werkgever. Begrip en flexibiliteit worden hierbij vaak genoemd.
- Gezinnen met een zorgvraag (ouder of kind) hebben moeite om de juiste ondersteuning te vinden of te krijgen. Dit heeft grote impact op het gezinsleven en de bestaanszekerheid. Ouders geven voorbeelden van de Sociaal Medische Indicatie (SMI) die per half jaar wordt gegeven.

“Als je een simpele rekensom gaat maken over wat je uitgeeft aan de kinderopvang en je legt dat naast je salaris, dan vraag je jezelf toch wel af waarom je eigenlijk werkt. Ik kan mijn salaris gewoon over laten maken aan de opvang.”

Wat verder opvalt...

Opvallend is verder dat ouders koppelingen leggen met andere onderwerpen die spelen:

- Betaalbaar wonen: hoge woonlasten maken samen met de opvangkosten dat meer uren werken financieel zinloos lijkt. Bovendien is het niet aantrekkelijk om meer te gaan werken, want met de inkomensafhankelijke bijdrage loont het niet om meer te gaan werken.
- Financiële zekerheid: opvangkosten worden gezien als groot risico voor het huishoudbudget.
- Mentale gezondheid: gebrek aan opvang of hoge kosten verhogen stress en werkdruk.
- Genderongelijkheid: met name moeders geven aan dat hun werk en carrièremogelijkheden direct beïnvloed worden door de hoge kosten van de kinderopvang.
- Maatschappelijk vs economische waarde: In discussies over kinderopvang krijgt het economische belang, zoals arbeidsparticipatie en winsten, veel aandacht, terwijl de maatschappelijke waarde onderbelicht blijft. Kinderopvang draagt echter sterk bij aan kindontwikkeling, sociale cohesie en inclusie, wat een bredere blik noodzakelijk maakt.

“Wij werken allebei bijna fulltime, maar houden door de opvang nauwelijks iets over. Als een van ons minder gaat werken, levert dat onderaan de streep hetzelfde op. Maar we vinden het belangrijk dat ons kind blijft gaan omdat hij er zoveel leert en hij elke dag stralend terugkomt.”

Oplossingen

Ouders dragen ook verschillende oplossingen aan:

- Nieuwe financieringsstelsel kinderopvang: alleen is deze al vaker uitgesteld, dus is er vrees dat de politiek opnieuw beloftes niet nakomt. Hierbij wordt ook verwezen naar de toeslagenaffaire. Er is veel wantrouwen.
- Realistische verhouding tussen de maximum uurprijs en de werkelijke opvangkosten.
- Bevriezing of maximering van tarieven.
- Investeren in personeel. Ouders ervaren de pedagogisch professional als belangrijkste factor als het gaat om kwaliteit in de kinderopvang.
- De route naar ondersteuning voor gezinnen met een zorgvraag verbeteren. De verschillende gemeentelijke regelingen worden hierbij genoemd.

Stem van Ouders, peiling kinderopvang

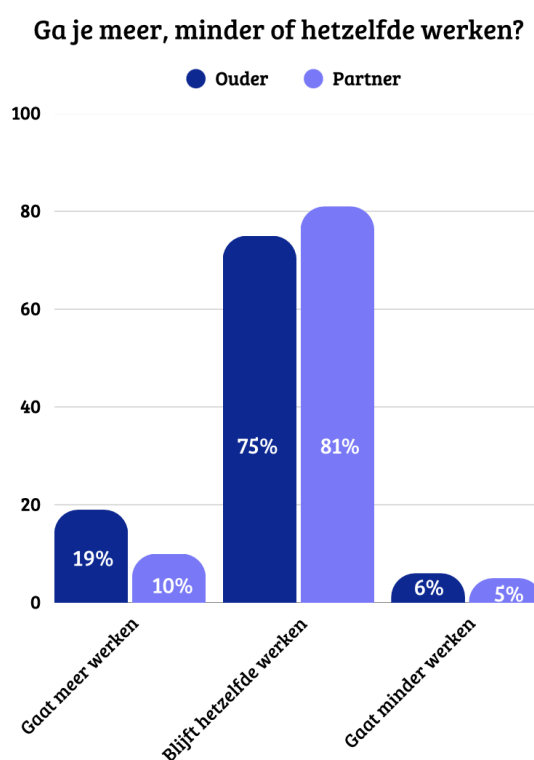
In oktober hebben wij binnen onze denktank 'Stem van Ouders' een peiling gedaan over kinderopvang en verlof. In het publieke debat worden veel aannames gedaan over het gedrag van ouders zodra het nieuwe financieringsstelsel ingaat: Gaan ze meer werken? Blijven opa en oma oppassen? Veranderen hun keuzes als het stelsel verandert? Wij vinden het essentieel om deze vragen rechtstreeks aan ouders zelf voor te leggen en de discussie te baseren op feitelijke inzichten in plaats van op veronderstellingen.

Wat ga je doen als de kinderopvang financieel toegankelijk wordt?

Uit de peiling blijkt dat een meerderheid van de ouders (68%) verwacht ongeveer evenveel kinderopvang te blijven afnemen wanneer deze financieel toegankelijk wordt. 30% geeft aan meer kinderopvang te zullen gebruiken, waarbij 62% aangeeft gemiddeld één dag extra af te nemen. Slechts 1% overweegt minder opvang af te nemen. In deze groep willen de meeste ouders dan 1 dag minder afnemen (30%).

Wat betreft werk zegt 75% van de ouders niet van plan te zijn hun arbeidsuren te wijzigen als de kinderopvang financieel toegankelijk wordt. Voor hun partners is dit 81%. 19% van de ouders wil meer gaan werken, het vaakst met één dag extra, 58%. 20% geeft aan een halve dag meer te gaan werken. Voor de partners verwacht 10% dat deze meer gaat werken. 65% daarvan verwacht dat de partner een dag meer gaat werken.

Terwijl een kleine groep van 6% hun werkuren zal verminderen. 63% daarvan zou 1 dag minder gaan werken en 25% zou een halve dag minder gaan werken. Voor de partners verwacht 5% dat deze minder gaat werken. 73% verwacht dat de partner dan een dag minder gaat werken.

57% van de ouders, die gebruik maken van informele kinderopvang, zou alle oppasdagen behouden als de kinderopvang bijna gratis wordt. 30% zou een deel vervangen door kinderopvang. 7% gaat alles vervangen voor kinderopvang.

34% van de respondenten is het eens of helemaal eens met de stelling dat alle kinderen naar de kinderopvang mogen ongeacht of hun ouders werken of niet werken.

Veel ouders verwachten verder dat een langer geboorteverlof het personeelstekort en druk op de kinderopvang vermindert, vooral omdat kinderen later instromen en de opvangdruk op babygroepen afneemt. Bovendien wordt het eerste levensjaar als belangrijk rustmoment gezien voor zowel kind als ouders. Vrijwel alle ouders benadrukken het belang van langdurige aanwezigheid bij het jonge kind, vooral het eerste jaar na de geboorte. Ze wijzen op een betere hechting, positief effect op de ontwikkeling, minder stress en minder kans op (postnatale) depressie bij ouders.

De taakverdeling tussen ouders wordt hierbij ook met grote regelmaat genoemd. Ouders verwachten dat een eerlijker verdeelde verlofregeling zorgt voor meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen, zowel thuis als op de arbeidsmarkt. Ook verwachten ze minder “babyboete” voor vrouwen, minder discriminatie en een gelijkere verdeling van zorgtaken.

Het geld

Mogen kinderopvangorganisaties winst maken?

Bijna de helft van de ouders (47%) vindt dat kinderopvangorganisaties wel winst mogen maken als de overheid betaalt, maar deze winst moet wel terug in de kinderopvang worden geïnvesteerd. 30% vindt dat ze helemaal geen winst mogen maken. 6% vindt dat ze kinderopvangorganisaties winst mogen maken en deze uitbetalen zoals ze willen. 12% maakt het niet uit.

Voor 80% van de ouders die kinderopvang gebruiken, is de kinderopvang één van de grootste uitgaven iedere maand.

‘Als de overheid zoveel betaalt, dan mag je daar toch geen winst op maken? Het is toch geld van de maatschappij.

Dat steek je niet in je eigen zak! Dat stop je in de kinderen, in het personeel.’

Angst of stress van de kinderopvangtoeslag

Als ouders kinderopvang afnemen, heeft 42% zich soms stress of angst over de kinderopvangtoeslag. 23% heeft zelfs vaak angst of stress hierover. 58% geeft aan dat de toeslagenaffaire hier een rol in heeft gespeeld.

Uit de antwoorden van ouders blijkt dat angst en stress rondom kinderopvangtoeslag vooral veroorzaakt worden door onzekerheid over het inkomen, het risico op terugbetalen, de complexiteit van het systeem en de nasleep van de toeslagenaffaire.

Belangrijkste oorzaken van stress en angst

- Ouders zijn vaak onzeker of ze de toeslag juist hebben aangevraagd en alle benodigde gegevens correct hebben ingevuld. Vooral fluctuaties in inkomen door bijvoorbeeld ouderschapsverlof, bonussen of zzp-werk maken het moeilijk om goed te voorspellen welk bedrag ze uiteindelijk moeten betalen of terugbetalen.
- Veel ouders noemen de angst voor hoge terugvorderingen als gevolg van fouten of schattingen rond het inkomen, contracturen of door late loonwijzigingen. Vaak zijn deze bedragen onverwacht hoog, wat direct impact heeft op de financiële situatie van het gezin.
- Ouders ervaren het systeem als ingewikkeld: de aanvraag is omslachtig, wijzigingen moeten steeds zelf doorgegeven worden en het invullen van het toetsingsinkomen is lastig. Ook is de communicatie vanuit de overheid en de app als onduidelijk en onvoldoende ondersteunend ervaren.
- De kosten van opvang zijn hoog en stijgen vaak. Hierdoor is er weinig ruimte voor andere uitgaven of sparen. Soms zijn de opvangkosten zelfs hoger dan de hypotheeklasten.

'Ik werk bijna voor niks omdat we zo weinig krijgen en toch de angst dat we straks dan nog meer terug moeten betalen, wat we dus helemaal niet kunnen. We hebben op deze achterlijke markt een huis gekocht, dus onze vaste lasten zijn torenhoog. Als we straks een bedrag terug moeten betalen, kunnen we dat niet, met alle gevolgen van dien. Bewust geen studieschuld omdat ik de overheid niet vertrouw, maar dan zou je dus zo alsnog een schuld krijgen.'

Toeslagenaffaire als belangrijke stressfactor

- De toeslagenaffaire wordt vaak genoemd als bron van wantrouwen richting de overheid. Ouders zijn bang dat ze door fouten als fraudeur bestempeld worden. Dit zorgt voor extra alertheid en spanning bij het doorgeven van wijzigingen of invullen van de aanvraag.

- Ouders die direct of indirect getroffen zijn door de toeslagenaffaire dragen structureel angst en stress, ook als hun situatie inmiddels veranderd is. Sommigen overwegen zelfs te stoppen met werken om geen toeslagen meer te ontvangen.

Administratieve last en onzekerheid

- Het proces rond aanvragen, wijzigingen en controles kost veel tijd en levert veel administratieve rompslomp op. Ouders moeten goed opletten bij elke stap, soms zelfs maandelijks alles bijwerken. Toch ervaren ze vaak geen zekerheid, zelfs niet na zorgvuldig invullen, want achteraf kan toch blijken dat ze geld moeten terugbetalen.
- Ouders met een wisselend werkpatroon, ondernemers of gezinnen met variabele opvanguren hebben extra moeite met het actueel houden van gegevens, wat tot spanningen leidt over mogelijke toekomstige terugvorderingen.

Financiële kwetsbaarheid

- Veel gezinnen geven aan dat het ontvangen van een onverwachte rekening direct problemen oplevert, omdat ze geen buffer hebben en het leven al duur is door hoge vaste lasten. De toeslag is noodzakelijk om rond te komen en het idee dat er achteraf moet worden terugbetaald, brengt stress en onzekerheid voor de toekomst.
- Het vooruit moeten betalen voor opvang en niet weten of de toeslag later wel juist verrekend wordt, dwingt ouders tot voorzichtigheid en soms tot beperkingen in opvang of werkzame uren om risico's te vermijden.

'Het is raar eigenlijk dat wij het onderwijs als de normaalste zaak van de wereld beschouwen, maar dat we voor de kinderopvang zoveel moeten betalen. Terwijl het gaat hier toch ook om kindontwikkeling?'

Kies Wijs Ouders

Van 1 oktober tot 29 oktober 2025 hebben we in samenwerking met [Ouders & Onderwijs](#) de kieswijzer voor ouders gemaakt in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen. De stellingen geven inzicht in wat ouders vinden.

72% vindt dat er een Ministerie van Jeugd en Gezinszaken komen dat zich richt op onderwijs, gezinnen, kinderopvang en jeugdzorg.

62% vindt dat kinderopvang net als onderwijs een publieke voorziening moet zijn.

65% vindt dat geboorteverlof voor ouders 100% betaald moet worden, in plaats van de huidige 70%

56% vindt dat ouders het eerste jaar na de geboorte van hun kind samen in totaal een jaar 100% betaald verlof moeten krijgen.

74% vindt dat het een taak is van de overheid om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te dichten.

71% vindt dat net als bij de NAVO-norm voor defensie er een vast percentage van de overheidsuitgaven geïnvesteerd moet worden in kinderen en jongeren

Zelfs armere landen begrijpen de waarde van de aanwezigheid van het gezin, de band tussen de pasgeborene en zijn ouders en de noodzaak van gratis onderwijs. Het is onbegrijpelijk hoe een land met een dalend geboortecijfer en zulke hoge belastingen geen aandacht besteedt aan gratis, of op zijn minst betaalbare, zorg en onderwijs voor hun kinderen. Hoe kan Polen, ook binnen de EU, met veel minder middelen en belastingen, een fatsoenlijk zwangerschaps- en vaderschapsverlof (minstens 1 jaar) regelen en Nederland deze schande van 16 weken? Hoe kan Brazilië, een zeer corrupt derdewereldland, met de omvang en bevolking van een continent, gratis kinderopvang en alle onderwijsniveaus betalen, en Nederland niet? Waar worden onze belastingen toegepast? Want in een gratis en universele gezondheidszorg zijn ze dat zeker ook niet.

Conclusies

De Staat van Gezinnen toont aan dat ouders forse knelpunten ervaren in betaalbaarheid, toeslagen, beschikbaarheid, kwaliteit en werk-privébalans van kinderopvang. Deze problemen raken hun financiële keuzes, carrièremogelijkheden en gezinsplanning diepgaand en hangen samen met bredere thema's zoals wonen, inkomen en mentale gezondheid. Ouders roepen op tot een eenvoudiger, betrouwbaarder stelsel dat werken rendabel maakt, zekerheid biedt en kwaliteit garandeert.

De peiling over kinderopvang maakt duidelijk dat ouders angst of stress krijgen van de huidige kinderopvangtoeslag en dat de toeslagenaffaire daar een grote rol in speelt. Ouders ervaren het huidige stelsel als te duur, te complex en te onzeker en onvoorspelbaar, met grote gevolgen voor de werk-privé balans, mentale gezondheid en gelijke kansen voor kinderen en ouders. Deze factoren leiden tot een gevoel van onzekerheid, wantrouwen en (financiële) kwetsbaarheid bij ouders in Nederland die afhankelijk zijn van de kinderopvangtoeslag.

De peiling maakt verder inzichtelijk dat ouders meer gaan werken en de informele opvang in stand blijft als de overheid 96% gaat vergoeden. Ook spreken ouders zich ook duidelijk uit over de winsten in de kinderopvang. Winst moet terug de kinderopvang in en mag niet naar derden. Ouders noemen het belang van uitgebreidere verlofregelingen ter bevordering van hechting, mentale gezondheid, gelijke taakverdeling en minder druk in het eerste jaar. Bovendien lost dit ook een probleem in de kinderopvang op als het gaat over personeelstekorten.

De kieswijzer duidt heldere politieke prioriteiten: een Ministerie van Jeugd en Gezinszaken, kinderopvang als maatschappelijke voorziening, 100% betaald geboorteverlof, aanpak van de loonkloof en vaste investeringen in kinderen en jongeren.

De uitkomsten van de peilingen laten zien dat voorzieningen zoals kinderopvang en verlof voor ouders geen randvoorwaardelijke thema's meer zijn, maar kernonderdelen van hun bestaanszekerheid en gezinsleven. Tegelijk geven zij een duidelijke richting aan: zij willen betaalbare, toegankelijke en kwalitatief goede kinderopvang als maatschappelijke voorziening, ruimere en eerlijk verdeelde verlofregelingen en een overheid die structureel en samenhangend investeert in gezinnen, kinderen en jongeren. Dat vraagt om inzet van de overheid en een stelsel dat eenvoudiger, rechtvaardiger en meer op vertrouwen gebouwd is, waarin maatschappelijke waarde zwaarder weegt dan korte termijn economische afwegingen.

Stem van Ouders

[Stem van Ouders](#) is een initiatief van Stichting Voor Werkende Ouders, gelanceerd na de Staat van Gezinnen 2025, waarbij ouders aangeven veel belang te hechten aan ouderdemocratisering. Ouders willen gehoord worden in het politieke en maatschappelijke debat. Stem van Ouders telt inmiddels ruim 10.000 ouders die actief meedenken en gehoord willen worden als het gaat om hun gezin, ouderschap en maatschappelijke uitdagingen.

